

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 22 marca 2018 roku powód (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. wystąpił przeciwko M. P. o zapłatę kwoty 6.196 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Ponadto powód domagał się zasądzenia na jego rzecz kosztów postępowania. W uzasadnieniu powód podał, iż pozwany za nielegalny pobór energii elektrycznej został obciążony dnia 9 kwietnia 2014 roku kwotą 4.740,84 zł. Powód obciążył też pozwanego kwotą skapitalizowanych odsetek w wysokości 1.456,02 zł.

Nakazem zapłaty z dnia 5 lipca 2018 roku Sąd Rejonowy w Trzciance w sprawie o sygn. I C 554/18 zasądził całe dochodzone roszczenie wraz z kosztami postępowania w kwocie 1.262,50 zł.

Od tego nakazu zapłaty pismem z dnia 27 lipca 2018 roku pozwany M. P. złożył sprzeciw domagając się oddalenia w całości roszczenia oraz zasądzenia na jego rzecz kosztów postępowania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 10 maja 1994 roku M. P. zawarł z (...) S.A. umowę o dostawę energii elektrycznej. (...) elektryczna miała być dostarczana do działki budowlanej w miejscowości (...) w układzie 3-fazowym. Kolejną umowę na dostawę energii elektrycznej M. P. zawarł z (...) dnia 31 sierpnia 2000 roku. Dostawy miały być prowadzone w układzie 3-fazowym do miejscowości (...). Kolejną umowę M. P. podpisał z (...) S.A. dnia 20 lutego 2001 roku również na dostawę energii elektrycznej w układzie 3-fazowym do miejscowości (...).

(dowód: umowa z dnia 10 maja 1994 roku – k. 14; umowa z dnia 31 sierpnia 2000 roku – k. 16; umowa z dnia 20 lutego 2001 roku – k. 15)

W dniu 12 maja 2014 roku upoważnieni przedstawiciele (...) Sp. z o.o. A. Z. i G. J. (1) przeprowadzili na posesji M. P. w (...) kontrolę celem sprawdzenia prawidłowości eksploatacji i działania układów pomiarowo rozliczeniowych. W obecności ojca M. P. kontrolujący stwierdzili brak uszczelki pomiędzy obudową a szybą licznika w dolnym narożniku na długości około 1 cm, zarysowania tarczy licznika, liczne i koliste. Następnie kontrolujący zdjęli licznik, zabezpieczyli go i założyli nowy licznik. Z czynności tej sporządzili protokół. W trakcie kontroli kontrolujący opisali rodzaj urządzeń zainstalowanych w lokalu i ich moc. W wyniku ekspertyzy licznika stwierdzono uszkodzoną uszczelkę pod szybą w przedniej części obudowy licznika z lewej strony oraz w górnej części co świadczy o ingerencji do wnętrza licznika, w jego układ pomiarowy w celu zafalszowania rzeczywistych wskazań zużycia energii elektrycznej. Nie ma jednak możliwości stwierdzenia faktycznego poboru energii elektrycznej.

(dowód: protokół kontroli nr (...) – k. 59, 60, 37; upoważnienie do przeprowadzenia kontroli – k. 61; ekspertyza metrologiczno-diagnostyczna licznika z dnia 15 maja 2014 roku – k. 61v-67; opinia biegłego G. J. (2) z lutego 2019 roku – k. 108-116; zeznania świadka A. Z. – k. 76; zeznania świadka G. J. (1) – k. 76v, 77)

Dnia 26 maja 2014 roku (...) Sp. z o.o. sporządził notę obciążeniową nr (...) z tytułu nielegalnego poboru energii elektrycznej. W nocie powód obciążył M. P. kwotą 4.740,84 zł wyznaczając termin zapłaty na 9 czerwca 2014 roku.

(dowód: nota obciążeniowa k. 17; wyliczenie zużycia energii k. 60v; opinia biegłego G. J. (2) z lutego 2019 roku – k. 108-116)

Dnia 19 sierpnia 2014 roku Prokurator Rejonowy w Trzciance umorzył dochodzenie przeciwko M. P. podejrzanemu o to, iż dnia 12 maja 2014 roku w G. poprzez ingerencję w działanie układu pomiarowo-rozliczeniowego w postaci manipulowania tarczą licznika dokonał poboru energii elektrycznej na szkodę (...) Sp. z o.o. to jest o przestępstwo z art. 278§5 k.c. wobec stwierdzenia okoliczności, że podejrzany nie popełnił zarzucanego mu przestępstwa i wobec niewykrycia sprawy przestępstwa.

(dowód: postanowienie z dnia 19 sierpnia 2014 roku (k.35, 36)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty powołane wyżej, a także zeznania świadków A. Z. (k. 76) i G. J. (1) (k. 76v, 77) oraz opinię biegłego G. J. (2) z lutego 2019 roku (k. 108-116)

Nie budziły wątpliwości Sądu zeznania świadków A. Z. i G. J. (1). Świadkowie byli osobami obcymi dla pozwanego, opisywali jedynie okoliczności poznane podczas zawodowych czynności. Nie ma też żadnego powodu przyjmować, iż mieli jakkolwiek interes w podawaniu nieprawdziwych okoliczności i obciążaniu niesłusznie pozwanego. Ich upoważnienie do kontroli zostało złożone przez powoda (k.61). Świadkowie opisali procedurę kontroli, w szczególności zabezpieczenia licznika.

Sąd w całości uwzględnił opinię biegłego G. J. (2) z lutego 2019 roku. G. J. (2) jest stałym biegłym sądowym z dziedziny instalacji elektrycznych i energetycznych Sądu Okręgowego w Poznaniu, posiadającym odpowiednie kwalifikacje do przygotowania opinii w niniejszej sprawie. Biegły wskazał czynności, które przy opiniowaniu wykonał i obszernie uzasadnił osiągnięte rezultaty. Przede wszystkim w opinii biegły potwierdził prawidłowość sporządzenia ekspertyzy metodologiczno-diagnostycznej z dnia 16 maja 2014 roku, prawidłowość wyliczeń opłaty ujętej w nocie wystawionej przez powoda. Równocześnie jednak biegły przyznał, że na podstawie badania tego licznika nie można stwierdzić faktycznego poboru energii elektrycznej. Opinia nie była kwestionowana przez strony.

Sąd uwzględnił pozostałe dokumenty powołane jako podstawa ustaleń faktycznych. Prawidłowość tych dokumentów nie budziła wątpliwości Sądu. Protokoły z kontroli były sporządzane w obecności świadka tych czynności ojca pozwanego K. P.. Ekspertyza metodologiczna została dostatecznie zweryfikowana opinią biegłego G. J. (2). Nie ma też powodów aby spekulować, że tak duża firma jak (...) Sp. z o.o. miałyby celowo próbować fałszować dokumentację kontroli.

Sąd oddalił wniosek pozwanego o przesłuchanie go uznając, iż sprawa została dostatecznie wyjaśniona i przesłuchanie stron jest zbędne.

Sąd zważył co następuje:

Powód oparł roszczenie o art. 57 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz.U.2018 poz.755). Zgodnie z tym przepisem w razie nielegalnego pobierania energii, przedsiębiorstwo energetyczne może pobierać od odbiorcy, a w przypadku, gdy pobór paliw lub energii nastąpił bez zawarcia umowy, może pobierać od osoby lub osób nielegalnie pobierających paliwa lub energię opłatę w wysokości określonej w taryfie, chyba że nielegalne pobieranie paliw lub energii wynikało z wyłącznej winy osoby trzeciej, za którą odbiorca nie ponosi odpowiedzialności. Podzielić należy stanowisko wyrażone w wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 9 grudnia 2015 r.(I ACa 824/15 LEX nr 1960750), iż „Opłata dochodzona w procesie nie jest świadczeniem wynikającym wprost z umowy sprzedaży energii elektrycznej. Umowa nie obejmowała poboru energii w sposób nielegalny-de facto więc pobór był pozaumowny, co nie może budzić wątpliwości. Przykładowo Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 10 grudnia 2009 r., sygn. akt III CZP 107/09 (OSNC 2010 z. 5 poz. 77) stwierdził, że art. 57 ust. 1 obejmuje trzy różne stany faktyczne, które jednak nie polegają na niewykonaniu lub nienależytym wykonaniu zobowiązania, wynikającego z umowy sprzedaży energii elektrycznej, ale stanowią delikt określony w ustawie jako nielegalne pobieranie energii. W wyroku z dnia 27 marca 2008 r. w sprawie II CSK 489/07 (LEX 515728) Sąd Najwyższy wskazał, że nielegalny pobór energii jest ustawowo definiowany, jako pobieranie energii bez zawarcia umowy lub niezgodnie z umową. Oznacza to, że czyn sprawcy, polegający na nielegalnym pobieraniu energii elektrycznej ustawodawca określił od strony przedmiotowej, wskazując te jego cechy, które decydują o jego bezprawności. Ustalenie nielegalnego poboru energii nie wymaga zatem badania winy sprawcy w znaczeniu subiektywnym.”. Jako ukształtowaną w orzecznictwie należy uznać też zasadę, iż przedsiębiorstwo energetyczne może obciążyć odbiorcę energii elektrycznej opłatami określonymi w art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (Dz.U. Nr 54, poz. 348 ze zm.) tylko wtedy, gdy taka energia została rzeczywiście pobrana (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 2009 roku,

III CZP 107/09, OSNC 2010/5/77; wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 11 lutego 2015 roku, III CA 1017/14, (...) -195; wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 14 lipca 2010 roku, II Ca 448/10, LEX nr 1714184).

W niniejszej sprawie strony łączyła umowa o dostawę energii elektrycznej. Była to okoliczność bezsporna.

Art. 6 ust. 1 – 9 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz.U.2018 poz.755) stanowi, iż przedsiębiorstwo energetyczne wykonujące działalność gospodarczą w zakresie przesyłania lub dystrybucji paliw lub energii przeprowadza kontrolę legalności pobierania paliw lub energii, kontrolę układów pomiarowo-rozliczeniowych, dotrzymania zawartych umów oraz prawidłowości rozliczeń, zwaną dalej "kontrolą". (2) Kontrolę przeprowadzają osoby upoważnione przez przedsiębiorstwo energetyczne, o którym mowa w ust. 1, zwane dalej "kontrolującymi". Kontrolujący doręcza kontrolowanemu lub osobie przez niego upoważnionej upoważnienie do przeprowadzenia kontroli oraz okazuje legitymację służbową. (3) W razie nieobecności kontrolowanego lub osoby przez niego upoważnionej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli oraz legitymacja służbowa mogą być okazane innemu pracownikowi kontrolowanego, który może być uznany za osobę, o której mowa w art. 97 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2017 r. poz. 459, 933 i 1132 oraz z 2018 r. poz. 398) lub przywołanemu świadkowi. W takim przypadku upoważnienie doręcza się niezwłocznie kontrolowanemu, nie później jednak niż trzeciego dnia od dnia wszczęcia kontroli. (4) Kontrolujący mają prawo:

- 1) wstępu na teren nieruchomości lub do pomieszczeń, gdzie jest przeprowadzana kontrola, o ile przepisy innych ustaw nie stanowią inaczej;
- 2) przeprowadzać, w ramach kontroli, niezbędne przeglądy urządzeń będących własnością przedsiębiorstwa energetycznego, wykonywać prace związane z ich eksploatacją lub naprawą oraz przeprowadzać ich badania i pomiary;
- 3) zbierać i zabezpieczać dowody dotyczące nielegalnego pobierania paliw lub energii, a także naruszenia przez odbiorcę warunków używania układu pomiarowo-rozliczeniowego oraz warunków umowy zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym.

(5) Przebieg przeprowadzonej kontroli kontrolujący przedstawia w protokole kontroli. (6) Protokół kontroli zawiera w szczególności:

- 1) wskazanie nazwy albo imienia i nazwiska oraz adresu kontrolowanego;
- 2) datę rozpoczęcia i zakończenia kontroli;
- 3) imię, nazwisko i stanowisko służbowe kontrolującego;
- 4) określenie przedmiotu i zakresu kontroli;
- 5) opis stanu faktycznego ustalonego w trakcie kontroli;
- 6) opis załączników;
- 7) informację o pouczeniu kontrolowanego o prawie zgłaszania zastrzeżeń do protokołu oraz o prawie odmowy podpisania protokołu.

(7) Materiał dowodowy zgromadzony w toku kontroli stanowi załącznik do protokołu kontroli. (8) Minister właściwy do spraw energii określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób przeprowadzania kontroli, wzory protokołów kontroli i upoważnień do kontroli oraz wzór legitymacji, mając na uwadze sprawne przeprowadzanie kontroli. (9) Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 8, powinno określać w szczególności:

- 1) przedmiot kontroli;
- 2) szczegółowe uprawnienia kontrolujących;

3) tryb przeprowadzania kontroli.

W dniu 12 maja 2014 roku pracownicy powoda dokonali kontroli w domu pozwanego i stwierdzili uszkodzony licznik – brak uszczelni, co umożliwiło nielegalny pobór energii. Protokół z kontroli został sporządzony przez upoważnione do tego osoby działające w zakresie tego upoważnienia. Zachowano w protokole elementy wymagane przez powołane wyżej przepisy.

Wyliczenie wartości ewentualnej szkody na kwotę 4.740,84 zł znajdowało oparcie prawne §44ust.2pkt2, ust.3 i ust.4 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 18 sierpnia 2011 roku w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną (tekst jedn. Dz.U. z 2013r., poz. 1200), zgodnie z którym jeżeli energia elektryczna jest pobierana z całkowitym lub częściowym pominięciem układu pomiarowo-rozliczeniowego lub poprzez ingerencję w ten układ mającą wpływ na zafałszowanie pomiarów dokonywanych przez układ pomiarowo-rozliczeniowy, przedsiębiorstwo energetyczne może obciążyć odbiorcę opłatami w przypadku, gdy nie można ustalić ilości nielegalnie pobranej energii elektrycznej, w wysokości dwukrotności stawek opłat określonych w taryfie dla grupy taryfowej, do której jest zakwalifikowany odbiorca, oraz w wysokości dwukrotności cen energii elektrycznej, o których mowa w art. 23 ust. 2 pkt 18 lit. b ustawy, przyjmując ilości energii elektrycznej uwzględniające rzeczywistą możliwość pobierania energii przez danego odbiorcę wynikające z mocy i rodzaju zainstalowanych odbiorników. Opłaty, o których mowa w ust. 2 pkt 1, oblicza się dla całego nieobjętego przedawnieniem okresu udowodnionego nielegalnego pobierania energii elektrycznej. Ilości energii elektrycznej, o których mowa w ust. 1 i ust. 2 pkt 2, nie mogą być większe niż określone w taryfach ryczałtowo ilości zużycia energii. Dla układu trójfazowego z zainstalowanymi licznikiem o prądzie znamionowym nie wyższym niż 20A maksymalna ilość pobranej energii elektrycznej wynosiła 6000 kWh (k.52). W trakcie kontroli dnia 12 maja 2014 roku, podczas której stwierdzono ingerencję w licznik, ustalono ilość urządzeń zainstalowanych w lokalu pozwanego (k.60). Następnie zużycie w ciągu 730 dni obliczono na 36.919,75 kWh (k.60v). Powód zastosował więc maksymalną stawkę 6000 kWh (k.17), a cenę jednostkową pomnożył przez 2. Prawdopodobnie wyceny potwierdza opinia biegłego G. J. (2) z lutego 2019 roku (k.115). Wysokość dochodzonych przez powoda odsetek skapitalizowanych była prawidłowa (okres od 10 czerwca 2014 roku do 22 marca 2018 roku) a samo roszczenie w tym zakresie znajduje oparcie w art. 482§1k.c.

Powód nie podjął jednak żadnej inicjatywy dowodowej celem wykazania, iż taki nielegalny pobór energii rzeczywiście nastąpił, choćby poprzez przedstawienie analizy zużycia energii przed kontrolą i po kontroli. Biegły G. J. (2) w opinii z lutego 2019 roku stwierdził wyraźnie, że nie ma możliwości stwierdzenia faktycznego poboru energii elektrycznej przy częściowym nieopomiarowaniu (k.114). Nawet przy podjęciu czynności polegających na zatrzymaniu tarczy licznika, nie można zatem stwierdzić, że przyniosły one skutek w postaci zniżenia wysokości zużycia energii elektrycznej. Z pisma powoda z dnia 12 września 2018 roku wynika, iż roszczenie oparł on na założeniu, iż samo stworzenie warunków do nielegalnego poboru energii, bez rzeczywistego poboru energii, jest wystarczające do naliczenia opłaty ryczałtowej o której mowa w art. 57§1pkt1 Prawa energetycznego. Fakt nie udowodnienie, iż pozwany rzeczywiście pobierał nielegalnie energię elektryczną, a nie tylko stworzył warunki do takiego poboru, stanowi samodzielną podstawę oddalenia powództwa.

Niezależnie od powyższego pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia. Nielegalny pobór energii wykracza zdecydowanie poza ramy łączącej strony umowy i może być potraktowany jako delikt w reżimie 3 letniego przedawnienia (art.442¹ § 1 k.c. - roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się albo przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.). Stwierdzenie uszkodzenia licznika nastąpiło dnia 12 maja 2014 roku, a nota obciążeniowa z dnia 26 maja 2014 roku wskazała termin zapłaty do dnia 9 czerwca 2014 roku. 3 letni termin przedawnienia upłynął dnia 9 czerwca 2017 roku. Pozew został złożony dnia 22 marca 2018 roku. Powód wezwany przez Sąd do ustosunkowania się do zarzuty przedawnienia roszczenia (k.51) pod rygorem uznania za potwierdzone okoliczności podanych w sprzeciwie przez pozwanego, nie zaprzeczył, iż przedawnienie nastąpiło. Wywiera to skutek w postaci milczącego potwierdzenia tej okoliczności (art.230 k.p.c.).

Niezależnie zatem od kwestionowania przez pozwanego nielegalnego poboru energii elektrycznej, jak również wysokości dochodzonego roszczenia, sam fakt, iż nastąpiło przedawnienie dochodzonego roszczenia, wywołuje skutek w postaci oddalenia powództwa. Jest to bowiem zarzut wyprzedzający pozostałe okoliczności. Podkreślić należy, iż powód nie udowodnił, iż pobór energii przez pozwanego był wynikiem przestępstwa. W przeciwieństwie do powoda pozwany wykazał, a powód temu nie zaprzeczył, iż M. P. nie został uznany za sprawcę nielegalnego poboru energii elektrycznej, a w postanowieniu prokuratora z dnia 19 sierpnia 2014 roku o umorzeniu w tym zakresie dochodzenie wprost pojawiło się stwierdzenie, że brak okoliczności potwierdzających popełnienie przez niego przestępstwa. Sąd jest związany w postępowaniu cywilnym jedynie prawomocnym wyrokiem skazującym. W przypadku braku takiego wyroku może samodzielnie ustalać przesłanki popełnienia przestępstwa. Zgodnie z art. 278 § 1 k.k. kto zabiera w celu przywłaszczenia cudzą rzecz ruchomą, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. § 5. Tego artykułu stanowi, iż przepisy § 1, 3 i 4 stosuje się odpowiednio do kradzieży energii. Należy zaakceptować stanowisko zawarte w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2004 r. (IV KK 302/03, Prok.i Pr.-wkł. 2004/7-8/2) przestępstwo kradzieży energii (elektrycznej, gazowej, ciepłej, wodnej, atomowej) uregulowane w art. 278 § 5 k.k. polega na bezprawnym uzyskaniu dostępu do źródła energii i korzystaniu z tej energii z pominięciem przyjmowanego w stosunkach danego rodzaju sposobu uzyskiwania lub korzystania z określonego rodzaju energii. Kradzież energii może przybierać różne formy czynności wykonawczej. Może ona polegać na podłączeniu do systemu dostarczającego dany rodzaj energii z pominięciem urządzenia mierzącego ilość wykorzystanej energii oraz określającego wysokość opłaty za korzystanie. Przejawem kradzieży energii będzie uszkodzenie urządzenia rejestrującego ilość pobieranej energii, które następuje po legalnym przyłączeniu się sprawcy do systemu dostarczającego dany rodzaj energii, a także dokonywanie zmiany zapisu w urządzeniach rejestrujących ilość pobranej energii w taki sposób, iż nie zawiera informacji o faktycznie wykorzystanej przez sprawcę ilości energii (tzw. cofanie licznika). Do znamion występku określonego w art. 278 § 5 k.k. należy skutek w postaci przejęcia w posiadanie lub zużytkowania odpowiedniego rodzaju energii bez względu na wielkość (wartość szkody). W tej sprawie, jak wskazano wyżej, nie ma dowodów na rzeczywisty nielegalny pobór energii elektrycznej. Są dowody na ingerencję w urządzenie pomiarowe, ale nie na skorzystanie z tej ingerencji w postaci pobrania energii elektrycznej bez rozliczenia tego w rachunku. Nie ma zatem materiału na ustalenie skutku działań osoby ingerującej w urządzenie. Wykluczony jest zatem dłuższy 10 letni termin przedawnienia roszczenia o jakim mowa w art. art.442¹ § 2 k.c.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98§1k.p.c. obciążając nimi w całości stronę przegrywającą, czyli powoda. Na koszty składają się: opłata od pozwu – 250 zł, opłata za pełnomocnictwa – 2x17 zł, koszty stawiennictwa świadków 149,75 zł, wynagrodzenie biegłego G. J. (2) – 523,86 zł, wynagrodzenie pełnomocników stron 2 x 1.800 zł - §2pkt4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015r., poz. 1800 ze zm.) oraz §2pkt4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015r., poz. 1801 ze zm.). Pozwany poniósł koszty w wysokości 1.817 zł i takie koszty Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanego.

/-/ sędzia Piotr Chrzanowski